

Nr 89

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till teckning av aktier i Kalmar Verkstads AB jämte motioner.

(5:e avd.)

Propositionen

I propositionen nr 61 har Kungl. Maj:t under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över industriärenden för den 14 mars 1969 föreslagit riksdagen att till Teckning av aktier i Kalmar Verkstads AB på tilläggsstat för budgetåret 1968/69 på kapitalbudgeten under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag av 14 620 000 kr.

Staten bör enligt propositionen teckna tre nya aktier för en gammal aktie i Kalmar Verkstads AB (KVAB), vilket för staten — som innehar 30 069 aktier redovisade på fonden för statens aktier — innebär en nyteckning av 90 207 aktier med ett nominellt värde av 100 kr. per aktie. Teckningen föreslås i enlighet med vad bolagets styrelse förordat ske till en kurs av 120 %.

I propositionen anmäls att Svenska Handelsbanken med hänvisning till banklagens bestämmelser förklarar sig inte kunna utnyttja sin rätt att teckna nya aktier i bolaget. För att bolaget skall tillföras det kapital som emissionen syftar till — en ökning av det nuvarande aktiekapitalet som uppgår till 4,5 milj. kr. med 13,5 milj. kr. — föreslås att staten skall teckna dessa aktier som uppgår till ett antal av 28 107. En preliminär överenskommelse har träffats med banken som innebär att staten får överta bankens teckningsrätter till ett pris av 15 kr. per teckningsrätt.

För åtgärderna erfordras sammanlagt 14 620 000 kr. som föreslås anvisat på tilläggsstat.

Motionerna

I de likalydande motionerna I: 966 av herr Stefanson m. fl. och II: 1111 av herr Ericsson i Ätvidaberg m. fl. har hemställts att riksdagen till Teckning av aktier i Kalmar Verkstads AB på tilläggsstat måtte anvisa ett investeringsanslag av 14 620 000 kr. under förutsättning att de i motionerna angivna villkoren uppfylles.

Utskottet

Kalmar Verkstads AB bildades år 1902. Huvudintressenterna var från början järnvägsföretag i kalmartrakten. Statens järnvägar förvärvade senare tre fjärdedelar av bolagets totala aktiestock. Huvudposten av aktierna har under år 1968 överförts till Statens fond för aktier. Aktieinnehavet fördelar sig därefter med 66 % på Statens fond för aktier, 21 % på Svenska Handelsbanken, 8 % på SJ och 5 % på Kalmar stad.

Under sin hittillsvarande verksamhet har bolaget främst tillverkat järnvägsmateriel och SJ har varit den dominerande kunden. Utvecklingen under de senaste åren visar dock att järnvägsmaterielens andel av bolagets produktion minskat. KVAB har därför, liksom annan järnvägsindustri i landet, breddat sitt tillverkningsprogram. Den mest betydelsefulla av bolagets nya produkter är den lätta distributionsbilen »Tjorven». Bland övriga nya tillverkningsgrenar kan nämnas parkeringsutrustning och inredningssnickrier.

KVAB har sålunda gått in för att söka anpassa sitt tillverkningsprogram till de ändrade betingelser som uppkommit genom nedgången i SJ:s efterfrågan på bolagets produkter. En så genomgripande omläggning som det här gäller nödvändiggör kapitaltillskott.

År 1968 tillfördes KVAB genom nyemission av aktier i bolaget ca 3,6 milj. kr. och aktiekapitalet uppgår nu till 4,5 milj. kr. I den förevarande propositionen läggs fram förslag av innebörd att aktiekapitalet ökas med 13,5 milj. kr. Detta avses skola ske genom nyemission till 120 % kurs.

I motionerna I: 966 och II: 1111 ställs krav på en rad upplysningar utöver dem som givits i propositionen. Motionärerna anser den begärda informationen nödvändig för en bedömning av frågan om ytterligare tillskott av kapital till KVAB.

Utskottet får med anledning av nämnda motionsyrkanden först anmäla att bolagets årsredovisning nu föreligger. Denna är som *bilaga* fogad till utskottets utlåtande. Utskottets vederbörande avdelning har även fått en muntlig redogörelse för vissa av de förhållanden som bedömts vara av särskilt intresse vid behandlingen av förevarande proposition. Mot bakgrund av vad sålunda inhämtats vill utskottet anföra följande.

Vad först gäller målsättningen för KVAB:s verksamhet har utskottet blivit övertygat om att bolagets ledning i förgrunden ställer kravet på lönsamhet. Utskottet finner det för sin del förklarligt om rörelseresultatet under den tid en så väsentlig omställning av produktionsinriktningen pågår blir mindre tillfredsställande. Breddningen av tillverkningsprogrammet har haft gynnsamma effekter för företaget. Detta har bl. a. tagit sig uttryck i en ökning av antalet anställda, vilka förra året uppgick till i medeltal ca 650 personer. Givetvis måste KVAB:s fortsatta bestånd och utveckling tillmätas betydelse för sysselsättningen i Kalmar län.

Beträffande marknadsutsikterna för bolagets nyare produkter förtjänar framhållas att en organisation för mera intensiv marknadsföring av dessa först på senaste tiden kunnat byggas upp. Stora ansträngningar synes ha lagts ned på att åstadkomma en effektiv marknadsföringsorganisation och KVAB har nu resurser att gå ut även på exportmarknaden.

Intresset för bolagets produkter uppges vara stort. Arbetet med prototypen av den s. k. parkeringshissen har avslutats. En del beställningar på s. k. parkeringsdäck väntas inom den närmaste tiden. Distributionsbilen »Tjorven» bedöms — på grund av sina speciella egenskaper — kunna fylla ett tomrum i nu föreliggande bilsortiment. Produktionsmetoderna avses nu bli förbättrade för att möjliggöra tillverkning av tio bilar per dag. Orderingen för inredningssnickerier har utvecklats gynnsamt. Någon mera ingående bedömning av SJ:s framtida beställningar hos KVAB låter sig inte göra.

Vad slutligen beträffar utvecklingsarbetet för en eldriven version av »Tjorven» har KVAB:s andel av de till ca 10 milj. kr. uppgående kostnaderna angetts till ca 10 %. Bolaget har som tillverkare av »Tjorven» ett naturligt och enligt utskottets bedömning berättigat intresse av att delta i utvecklingsarbetet. Till detta har medel också tillskjutits av Svenska utvecklingsaktiebolaget. Dessa bidrag har bokförts som en skuld vilken kommer att successivt avskrivas.

Vad i propositionen anförts samt den information utskottets vederbörande avdelning därutöver inhämtat anser utskottet utgör underlag för en bedömning av Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Under återopandande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av motionerna I: 966 och II: 1111 till *Teckning av aktier i Kalmar Verkstads AB* på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1968/69 på kapitalbudgeten under fonden för statens aktier anvisar ett investeringsanslag av 14 620 000 kr.

Stockholm den 6 maj 1969

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 90.

Reservation

av herr Nyman (fp).

*Bilaga***Kalmar Verkstad årsredovisning 1968****Kalmar Verkstads AB****STYRELSE***Ordinarie*

Direktör Åke Karsberg, Stockholm, ordförande
Bankdirektör Holger Clarkson, Danderyd, vice ordförande
Direktör Gunnar Ehrlemark, Sigtuna
Direktör Artur Kaibjer, Kalmar
Ombudsman Bert Lundin, Farsta
Överingenjör Stig Risberg, Enskede
Advokat Bengt Westerling, Stockholm
Direktör Erik Hammerlund, Kalmar, verkställande direktör

Suppleanter

Civilingenjör Bo Elfström, Täby
Ombudsman Axel Kylsten, Kalmar
Bankdirektör Sune Olofsson, Malmö

REVISORER*Ordinarie*

Auktoriserad revisor Gunnar Ohlsson, Kalmar
Rektor Walter Fischer, Kalmar
Bankdirektör Nils Linghag, Danderyd

DOTTERBOLAG

AB Auto-Car, Stockholm
Auto-Lift Garage AB, Oskarshamn
Sandslätts Inrednings AB, Alsterbro

Förvaltningsberättelse

Bolagets produktionskapacitet har under verksamhetsåret helt kunnat utnyttjas och i viss omfattning utökas, vilket möjliggjort en från 31,5 milj. kr. år 1967 till 47,1 milj. kr. ökad fakturering. Denna ökning har gynnsamt påverkat årets resultat. Orderstocken vid årsskiftet kan bedömas som tillfredsställande; en minskning i orderingen av rullande spårbunden materiel har kompensrats av en ökning inom nya produktområden.

Nya produktionsenheter

De under föregående verksamhetsår förvärvade anläggningarna har under året utrustats för tillverkning av den lätta distributionsbilen Tjorven samt för leveransinspektion av importerade bilar. Produktionen i dessa avdelningar har påbörjats.

I de gamla varvslokalerna i Oskarshamn har viss tillverkning av tyngre utrustning upptagits.

Marknadsorganisationen

En omfattande utbyggnad av marknadsföringsorganisationen har under året ägt rum. Till bolaget är sålunda för närvarande knutna ett 60-tal återförsäljare och ett 100-tal serviceverkstäder. Den interna marknadsorganisationen har i motsvarande grad förstärkts såväl på service- och reservdelsidan som på försäljningsavdelningarna för både lätta och tunga fordon.

Gruvutrustningslinjen

I syfte att koncentrera marknadsföringsarbetet har under året avtal träffats om försäljning av bolagets gruvutrustningstillverkning. Avyttringen har icke påverkat årsresultatet.

Dotterbolag

Den av AB Auto-Car, Stockholm, tidigare bedrivna rörelsen har utarrenderats. För tillverkning och marknadsföring av parkeringsutrustning har ett helägt dotterbolag, Auto-Lift Garage AB, bildats.

Bolagets snickeriverksamhet i Kalmar har nedlagts på grund av lokalbrist inom verkstadsområdet. Denna rörelsegren har överförs till ett nybildat, helägt dotterbolag, Sandslätts Inrednings AB, Alsterbro, som där driver snickeriverksamhet.

Eget kapital

Bolagets aktiekapital har under året ökats med 3,010 milj. kr. i form av nyemission till en kurs av 120 %.

Aktiekapitalet är med hänsyn till bolagets verksamhet i dag för litet. Den utveckling som förväntas kommer att nödvändiggöra investeringar bland annat i utökade och förbättrade produktionsresurser. Främst gäller detta uppförande av ny fabriksbyggnad för utökad tillverkning av landsvägsfordon. Aktiekapitalets relativa storlek kommer då att framstå som alltför otillräckligt. Styrelsen föreslår därför årets ordinarie bolagsstämma en ökning av aktiekapitalet med 13,545 milj. kr. genom nyemission till 120 % kurs.

Resultat

Nettovinsten för verksamhetsåret redovisas med 0,26 milj. kr. mot 0,15 milj. kr. föregående år. Vinsten har framkommit sedan avskrivning å anläggningstillgångar skett ned till taxeringsmässigt lägst tillåtna värden. Koncernens disponibla vinstmedel utöver dispositionsfond uppgår till 1,03 milj. kr., varav 0,26 milj. kr. hänförs sig till årets resultat. Avsättning till bundna fonder i dotterbolag erfordras ej.

Det redovisade resultatet har påverkats av en avsättning till varulagerreserven med 0,73 milj. kr. Produktutvecklingskostnader, som under året uppgått till 1,5 milj. kr., har belastats årsresultatet. Av investeringsfondmedel har för avskrivningar utöver vad som framgår av vinst- och förlusträkningen disponerats för maskiner och inventarier 0,1 milj. kr.

<i>Företagsdata</i>	1968	1967
Antal anställda		
totalt, medeltal	658	471
därav kollektivanställda	512	357
Utbetalda löner		Tkr
kollektivanställda	10.585	7.191
övriga befattningshavare	4.486	3.268
styrelse och företagsledning	335	186
Sociala kostnader:		
Pensionsavgifter till ATP och SPP, sjuk-, olycksfalls- och grupplivförsäkring	1.578	1.154
Industrifastigheters		
taxeringsvärde (för år 1968 ingår värdet av den under 1967 förvärvade fastigheten)	8.199	6.500
brandförsäkringsvärde	18.563	18.010
Bostadsfastighetens		
taxeringsvärde	125	125
brandförsäkringsvärde	345	335
Maskiners och inventariers		
brandförsäkringsvärde	13.658	12.881

Förslag till vinstdisposition

Till förfogande för bolagsstämman står förutom dispositionsfond

balanserade vinstmedel	767.186	
årets vinst	259.286	1.026.472

Styrelsen och verkställande direktören föreslår

avsättning till skuldregleringsfond	26.000	
utdelning kr 5:— per aktie	225.750	
balanseras i ny räkning	774.722	1.026.472

Vinst- och Förlusträkning**Intäkter**

Rörelsen	2.359.947	1.231.268
Ränteutgifter	470.911	350.061
Realisationsvinst vid försäljning av bostadsfastighet	—	95.800
	Kronor	
	2.830.858	1.677.129

Kostnader

Räntekostnader	364.085	287.605
Skatter	351.694	61.000
Avskrivningar på		
Maskiner och inventarier	569.945	385.581

	1968	1967
Bostadsfastighet	834	842
Industrifastighet	220.011	183.769
Allmänna förvaltningskostnader	1.065.003	600.705
Årets nettovinst	259.286	157.627
	<u>Kronor 2.830.858</u>	<u>1.677.129</u>

Balansräkning**Tillgångar**

<i>Omsättningstillgångar</i>	31/12 1968	31/12 1967
Kassa	7.144	6.644
Banktillgodohavande	1.564.333	4.188.047
Reversfordran	6.000.000	2.000.000
Kundväxlar	422.356	404.250
Kundfordringar	8.462.312	4.003.773
Fordran av dotterbolag	—	24.967
Diverse fordringar	365.368	109.961
Varulager	11.527.594	7.911.393
Förskott till leverantörer på varuinköp	388.846	72.433
	<u>28.737.953</u>	<u>18.721.468</u>

Anläggningstillgångar

Aktier i dotterbolag			
400 st i AB Auto-Car à nom 100 kr	1		1
4.000 st i Auto-Lift Garage AB à nom 100 kr	400.000		
4.000 st i Sandslätts Inrednings AB à nom 100 kr	400.000	800.001	—
Aktier i övriga bolag			
150 st i Kalmar Bostads AB à nom 100 kr ..	1		1
Obligationer	10.000		10.000
Maskiner			
Anskaffningspris	4.061.488		
Avskrivning	3.392.459	669.029	595.460
Inventarier			
Anskaffningspris 1964—1968	1.701.611		
Avskrivning	818.637	882.974	486.791
Insatser i bostadsrättsföreningar		—	1
Bostadsfastighet			
Anskaffningspris	265.000		
Avskrivning	2.076	262.924	263.758
Industrifastighet			
Anskaffningspris	8.671.879		
Avskrivning	2.498.541	6.173.338	6.393.349
		8.798.267	7.749.361
	<u>Kronor 37.536.220</u>	<u>26.470.829</u>	

Skulder och eget kapital

<i>Kortfristiga skulder</i>	31/12 1968	31/12 1967
Egna växlar	3.323.521	868.615
Skulder till dotterbolag	741.637	—
Leverantörer	4.535.403	1.653.724
Diverse skulder	5.151.329	2.968.684
Förskott från beställare	9.989.765	11.144.495
Egna skatteskulder	286.330	10.805
	<u>24.027.985</u>	<u>16.646.323</u>

Långfristiga skulder

Banklån och övriga låneskulder	5.039.500	5.105.100
Avsatt till pensioner	384.263	411.020
	<u>5.423.763</u>	<u>5.516.120</u>

Särskilt avsatta medel

Investeringsfond för rörelse	—	95.200
	<u>—</u>	<u>95.200</u>

Eget kapital

Aktiekapital	4.515.000	1.505.000
Reservfond	907.000	305.000
Skuldregleringsfond	436.000	420.000
Dispositionsfond	1.200.000	1.200.000
Balanserade vinstmedel	767.186	625.559
Årets nettovinst	259.286	157.627
	<u>8.084.472</u>	<u>4.213.186</u>
Kronor	37.536.220	26.470.829

Vinstmedel enligt 1967 års balansräkning	783.186
Avgår enligt bolagsstämmans beslut till skuldregleringsfond	16.000
Balanserade vinstmedel enligt 1968 års balansräkning	<u>767.186</u>
Kronor	767.186

Ställda pantar

Fastighetsinteckningar	4.395.000
Företagsinteckningar	5.000.000
Reverser och banktillgodohavanden	1.546.631

Ansvarsförbindelser

Borgens- och garantiförbindelser	450.945
Pensionsutfästelser	13.372
Garantiåtaganden för dotterbolags licensavgifter	

Kalmar den 11 mars 1969

	ÅKE KARSBERG	HOLGER CLARKSON	
ARTUR KAIBJER	BERT LUNDIN	BENGT WESTERLING	
GUNNAR EHRLEMARK	STIG RISBERG	ERIK HAMMERLUND	Verkst. direktör

Ovanstående vinst- och förlust- och balansräkningar överensstämmer med bolagets räkenskaper vilka granskats enligt avlämnad revisionsberättelse.

GUNNAR OHLSSON	NILS LINGHAG	UNO AHLANDER
----------------	--------------	--------------

Revisionsberättelse för Kalmar Verkstads AB

Efter verkställd granskning av bolagets räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för år 1968 får vi avgiva följande berättelse.

Vi har granskat bolagets räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning, genomgått protokoll och andra handlingar av betydelse vid bedömning av bolagets ekonomi och dess förvaltning samt i övrigt vidtagit de granskningsåtgärder vi ansett erforderliga.

Räkenskaperna har under året detaljgranskats av John Wendlers Revisionsbyrå AB.

I lag givna föreskrifter angående uppgift om aktieinnehav samt mellanhanden med dotterbolag har iakttagits.

Revisionen har icke givit anledning till anmärkning beträffande de till oss överlämnade redovisningshandlingarna, bolagets bokföring, inventeringen av dess tillgångar, föreslagen vinstutdelning med hänsyn till koncernens ställning och resultat eller eljest beträffande förvaltningen.

Vi tillstyrker att bolagsstämman

fastställer den i årsredovisningen intagna, av oss påtecknade balansräkningen per den 31 december 1968,

beviljar styrelseledamöterna och verkställande direktören ansvarsfrihet för 1968 års förvaltning samt

disponerar vinstmedlen, kronor 1 026 472, i enlighet med styrelsens och verkställande direktörens förslag, vilket innefattar lagstadgad fondering.

Kalmar den 24 mars 1969

GUNNAR OHLSSON	NILS LINGHAG	UNO AHLANDER
Aukt. revisor		

AB AUTO-CAR**Årsredovisning**

Styrelsen och verkställande direktören för AB Auto-Car får härmed av-
giva redovisning över förvaltningen av bolagets verksamhet under år 1968.

Under årets två första månader har bolaget bedrivit bilförsäljning och
verkstadsrörelse. Återstående del av verksamhetsåret har bolaget utarren-
derat denna rörelse. Under året har hyresrätt för försäljning och verkstads-
rörelse i Krukmakargatan 20, Stockholm, förvärvats.

Faktureringen uppgick till 604 000 kr. I bolagets tjänst har under året i
medeltal varit sysselsatta två personer, varav en månadsavlönad. I löner har
utbetalats till timavlönade 20 500 kr. och till övriga befattningshavare 29 146
kr. Maskiner och inventarier har varit brandförsäkrade för 120 000 kr. Det
ekonomiska resultatet av årets verksamhet och bolagets ställning framgår
av följande vinst- och förlusträkning för 1968 och balansräkning per den
31 december 1968.

Vinst- och Förlusträkning

Intäkter	1968
Ränteintäkter	4 324
Extraordinära intäkter	160 677
	Kronor 165 001

Kostnader

Rörelsen	1 635
Räntekostnader	27 572
Avskrivning på	
maskiner och inventarier	11 260
hyresrätter	64 496
inredning	36 000
Allmänna förvaltningskostnader	24 038
	Kronor 165 001

Balansräkning

Tillgångar 31/12 1968

Omsättningstillgångar

Bank och postgiro	54 887
Kundväxlar	10 371
Kundfordringar	14 181
Fordran av moderbolag	204 063
Varulager	15 977
	<hr/> 299 479

<i>Anläggningstillgångar</i>	31/12 1968
Aktier	
60 st. i Kalmair AB à nom. 100 kr.	6 000
Maskiner och inventarier	28 044
Hysesrätter	186 744
Inredning	53 995
	<hr/>
	274 783
	Kronor 574 262
 Skulder och eget kapital	
<i>Kortfristiga skulder</i>	
Leverantörer	9 600
Diverse skulder	71 899
	<hr/>
	81 499
 <i>Långfristiga skulder</i>	
Lån	442 862
	<hr/>
 <i>Eget kapital</i>	
Aktiekapital	40 000
Reservfond	8 000
Skuldregleringsfond	1 500
Balanserade vinstmedel	401
	<hr/>
	49 901
	Kronor 574 262

Stockholm den 11 mars 1969

ÅKE KARSBERG

HOLGER CLARKSON

ERIK HAMMERLUND

Ovanstående vinst- och förlust- och balansräkningar överensstämmer med bolagets räkenskaper vilka granskats enligt avlämnad revisionsberättelse.

GUNNAR OHLSSON

Revisionsberättelse för AB AUTO-CAR

Efter verkställd granskning av bolagets räkenskaper och styrelsens förvaltning för år 1968 får jag härmed avlämna följande revisionsberättelse.

Jag har granskat bolagets räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning, genomgått protokoll och andra handlingar som lämnar upplysning om bolagets ekonomi och dess förvaltning samt i övrigt vidtagit de granskningsåtgärder, jag ansett erforderliga.

Revisionen har icke givit anledning till anmärkning beträffande de till mig överlämnade redovisningshandlingarna, bolagets bokföring, inventeringen av dess tillgångar eller eljest beträffande förvaltningen.

Jag tillstyrker, att bolagsstämman fastställer den i årsredovisningen intagna, av mig påtecknade balansräkningen per den 31 december 1968 samt beviljar styrelseledamöterna och verkställande direktören ansvarsfrihet för 1968 års förvaltning.

Stockholm i mars 1969

GUNNAR OHLSSON
Aukt. revisor

Dotterbolagen Auto-Lift Garage AB och Sandslätts Inrednings AB bildades båda under senare delen av år 1968. Räkenskapsåren för dessa bolag omfattar därför tiden från bildandet t. o. m. den 31 december 1969. Några bokslut för dessa företag föreligger därför ej per den 31 december 1968.